

Minimonogrāfiju sērija

~ DAUGAVPILS UNIVERSITĀTES
AKADĒMISKAIS APGĀDS "SAULE" ~
2011

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRĀ FAKULTĀTE
**KOMPARATĪVISTIKAS
INSTITŪTS**

DAUGAVPILS UNIVERSITY
FACULTY OF HUMANITIES
**INSTITUTE OF
COMPARATIVE STUDIES**

Minimonogrāfiju sērija. Rudīte Rinkeviča. Bērnības semiotika 20. gs. 20.–30. gadu latviešu prozā Eiropas literatūras kontekstā. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2011. 234 lpp.

Apstiprināts DU Komparatīvistikas institūta zinātniskās padomes sēdē 2010. gada 15. martā, protokols Nr. 4.

Redkolēģija:

Maija Burima, Fjodors Fjodorovs, Benedikts Kalnačs

Recenzenti:

Akadēmiķe Vera Vāvere

Latvijas Universitātes asoc. prof. Viesturs Vecgrāvis

Zinātniskā redaktore: Maija Burima

Vāka dizains: Ilze Meldere

Maketētāja: Marina Stočka

ISSN 1691-9947
ISBN 978-9984-14-457-3

© R. Rinkeviča. Bērnības semiotika
20. gs. 20.–30. gadu latviešu prozā
Eiropas literatūras kontekstā, 2011

Rudīte Rinkeviča

*Bērnības semiotika
20. gs. 20.–30. gadu latviešu prozā
Eiropas literatūras kontekstā*

SATURS

Priekšvārds	7
1. Bērnības semiotikas literatūrzinātniskais aspekts	8
2. Bērnības tēlojuma telplaika specifika	25
2.1. Civilizācija – daba	25
2.2. Māja	38
2.2.1. Pilsētas māja – lauku māja	39
2.2.2. Destruktīvā – harmoniskā māja	55
2.3. Skola	59
2.4. Bērnības mākslinieciskā laika atveides specifika	76
3. Bērna tēla komponenti	91
3.1. Ārējais portretējums	91
3.2. Personvārds	98
3.3. Psiholoģiski emocionālais raksturojums	108
4. Bērna tēls saskarsmes modeļu kontekstā	126
4.1. Bērns – bērni	126
4.2. Bērns – pieaugušie	137
4.2.1. Bērns – māte, tēvs	138
4.2.2. Bērns – vecvecāki	152
4.2.3. Bērns – citi mājas vai apkārtnes iedzīvotāji, īpatņi, savādnieki	156
4.3. Reliģija bērnības semiotikas kontekstā	160
5. Piedzīvojuma semiotika	176
5.1. Rotaļas – nedarbi	177
5.2. Ceļojums	189
5.3. Noslēpuma semantika	195
Semiotic of Childhood in Latvian Prose of the 1920–30s in the Context of European Literature. <i>Summary</i>	206
Bibliogrāfija	220
Personu rādītājs	229

PRIEKŠVārds

Bērnības tēlojumi literatūrā ir saistošs prozas segments. To nosaka autoru savdabīgais pasaules redzējums un biogrāfiskās projekcijas nozīmīgums. Bērnības zīmju sistēmas konstatējums un sistematizācija tekstos paver iespējas ne vien iedziļināties latviešu rakstnieku darbos bērnības tematikas diskursīvajā analizē, bet arī konstatēt tipoloģiskās līdzības un atšķirības latviešu un cittautu bērnības vēstījumos, noteikt un pamatot bērnības atveides mākslinieciskos principus latviešu prozā 20. gadsimta 20. – 30. gados – posmā, kad Latvijas kultūrtelpā aktualizēta latviskās identitātes izpratne individuālajā un masu apziņā. Arī nesen izveidojies Latvijas valstiskums tipoloģiski saistāms ar cilvēka bērnību, personības atmodu.

Monogrāfiskā pētījuma “Bērnības semiotika 20. gs. 20. – 30. gadu latviešu prozā Eiropas literatūras kontekstā” pamatā ir 2009. gadā aizstāvētais promocijas darbs literatūrzinātnē filoloģijas doktora grāda iegūšanai (zinātniskā vadītāja – Dr. philol., prof. Maija Burima).

Monogrāfijas metodoloģisko pamatu veido teorētiski vēsturiskā pieeja prozas darbu analīzei un interpretācijai, kas realizēta kā semiotisko, salīdzināmo, literatūrvēsturisko, biogrāfisko literatūr-pētniecisko metožu sintēze. Veikta zīmju sistēmas izpēte un analīze, veidojot metodoloģiski integrētu veselumu, kur katrai metodei ir noteiktas funkcijas. Pētījumā ievēroti arī teksta sinhronijas uztveres un interpretācijas principi.

Grāmatas “Bērnības semiotika 20. gs. 20. – 30. gadu latviešu prozā Eiropas literatūras kontekstā” struktūra izriet no būtiskākajiem bērnības zīmju sistēmas semantiskajiem komponentiem, atklājot kā latviešu, tā cittautu bērnības naratīva mākslinieciskās iezīmes.

Lasītājs monogrāfijā iepazīsies ar literāro darbu interpretācijām, jauniem teorētiskiem aspektiem un dažādi tēlotiem bērniem un bērnībām.

Rudīte Rinkeviča